

p 213/68

Šibenik, 6. januara 1922.

GRADSKA BIBLIOTEKA
JURAJ BIJELIĆ
ŠIBENIK
NAUČNI

DEMOKRAT

Glas demokrata sjeverne Dalmacije.

Poštarina plaćena u gotovom.

Izlazi svakog petka večer.

POJEDINI BROJ 1 DIN.

Predbrojba: godišnje D. 40 polugod. 20.

— Oglasi po cijeniku. —

God. 2.

Šibenik, 6. januara 1922.

Br. 1.

Za razvitak i budućnost Šibenika.

Šibenik je priroda obdarila, kao malo koji grad u svijetu. Postavljen je na ušću gdje se Krka slijeva u more i širi u veliko Prokljansko jezero, koje dubinom i položajem, pa zaštićen od svih vjetrova, stvara za Šibenik jednu od najpodesnijih luka ne samo na Jadranu, već i drugodje. Šibenska je luka takova, da pruža zgodna zakloništa svim vrstama brodova i parobroda. Sa strateške strane, šibensko je otočje od Mortera do Planke zamjerna prirodna obrana, da se može takmačiti sa kojim mu drago engleskom lukom.

No Šibenik se ne ističe samo svojom lukom. U neposrednoj blizini, samih 10 km. daleko, nahode se velebni slapovi Krke, kojima nema premca u Evropi. Znamenitost tih slapova nijesu samo predmet turističkog zanimanja, već pravo njihovo iskorišćenje, koji bi imalo pridonijeti neprocijenjive blagodati gradu i okolici. Nažalost, u tom se pravcu dodanas malo učinilo,

a električna centrala na Krki, nije niti izdaleka ono što se apsolutno mora preduzeti i ostvariti. Iskorišćivanjem slapova Krke, mogla bi se dobiti snaga od najmanje 20.000 do 25.000 konjskih sila.

Kakova bi to blagodati bila za grad i okolicu pri uporabi tako silne energije, suviše je svako dokazivanje, a kao primjer uzimljemo Karlovac, koji je u zadnje vrijeme postao industrijskim središtem osobite važnosti i to samo zato, što je u blizini rijeke Korane, koja ima mnogo manji pad od onog rijeke Krke.

Jeftina i sigurna dobava energije za pogon, temelji je svakog industrijalnog poduzeća. To vidimo u svim naprednim zemljama, a to možemo uočiti i pri onoj maloj količini energije sa Krke, koja se razdava u industrijske svrhe za pogon raznih motora u gradu, te je Šibenik na tom polju najindustrijalnije središte u Dalmaciji, akoprem je iskorišćivanje Krčinih slapova tek u zametku.

Industrija drva, koža, buhača i drugih raznih industrija, mogu se u nas razviti kao malo gdje. Ali to su sve male industrije, a kakovu bi veliku budućnost imao Šibenik istom onda, kad bi se uz već postojeće jake industrije karbida, kalcijeva dušika, razvila industrija aluminija, umjetnih ugljena itd. itd.

Slapovi bi Krke davali dovoljno energije, da se zavede i električni pogon na svim lučkim namještajima. Time bi bio osiguran dolazak i pristajanje stranih parobroda, a kako znamo, danas je u svijetu prvi zahtjev, da se jedna luka razvije tako, da je brodovima zajamčeno dobro i brzo obavljanje svih operacija iskrcavanja i ukrcavanja, što u veliko upliviše i na cijenu prevoza.

Još jednu prednost ima Šibenik pred drugim lukama, a to je, da u njemu ima potpuno otpravništvo ugljenokopa na Siveriću. Parobrodi koji bi dolazili iz Engleske ili Amerike, mogli bi dobiti u Šibeniku potrebni ugljen za po-

vratak, a da ne budu prisiljeni, da sobom dovlače nužnu količinu ugljena.

Nema sumnje, da je i Prokljansko jezero veoma zgodno mjesto za pridizanje velikog brodogradilišta, koje bi imalo da bude naše najveće poduzeće te vrste, a i tu bi energija slapova Krke igrala značajnu ulogu.

Izgradnja dakle jedne velike električne centrale na Krki sa svim modernim stajevima i sredstvima, osnivanje poduzeća za iskorišćenje aluminijevih rudača, veliko brodogradilišno poduzeće na Prokljanu, to su bitni uslovi o kojima zavisi sudbina i budućnost Šibenika, ne zanemarujući ni današnje male industrije, kojima se u svakom slučaju mora osigurati jeftina energija, jer i te industrijske grane znatno promiču opću privredu.

Šibenik ima da suodluči u svim vodećim gospodarskim pitanjima na Jadranu. Pojedinci su zato premalo jaki, pak je vrijeme da se ljudi počnu okupljati i da zajednički istupe i porade za zajedničko dobro. Hoće se samo poduzetnosti i ustrajnosti, hoće se uma, srca i rodoljubnog osjećaja, pa sjajni uspjesi za razvoj i budućnost Šibenika ne će uzmanjkati.

FELJTON.

Koncert pianistice g. ce Olge Javor i koncertne pjevačice g. ce Livije Ivanovne Sigala bio je nesumljivo jedan umjetnički užitak.

Već imena i djela, koja su na programu bila a priori dokazuju širu muzičku erudiciju obih umjetnica. Djela ruskih modernijih skladatelja kao Skrjabin, Rachmaninov, Skobelevskija i francuskih impresionista Debussy-a i Bruneau-a uz nacionalnu romantičku reprezentaciju Chopina, Dvorzaka, Brahmsa i Liszta, stavljala su na umjetnice velike tehničke zahtjeve i umjetničku interpretaciju.

Pianistica g. ca Javor je potpuna virtuoskinja na klaviru; ona ima svoj instrumenat u potpunoj vlasti u svim tehničkim problemima, koje joj djelo postavlja. Sa razumjevanjem modernog glazbenika izvela je savršeno profinjene pjesme Skrja-

bina, Debussy-a i Dvorzaka, dok je njezina pianistička virtuoznost potpuno iskočila u vratolomnoj „Rapsodiji br. 12“ od Liszta. I kao pratilica pjevanja kila je uvijek diskretna i muzički prilagodjena. Ugodno iznenadjenje je bila ruska pjevačica g. ca Sigala. Zvonki alt sa krasnom punom dubinom, jasna vokalizacija, pravilna tehnika disanja i fraziranja; sve u najsavršenijim formama iz milanske pjevačke škole. Uz tako bogati materijal i znanje pjevačica je prava bogodana umjetnička duša i pojava.

Njezino savjesno predavanje pjevajući djela u originalnim jezicima (kao što bi uvijek moralo da bude!); ruski, francuski, njemački i hrvatski, bilo je u svim nijansama vjerni odraz ideje dotične kompozicije. Dok je finese Debussy-a, Bruneau-a izvela sa najsuptilnijim pjevačkim frazama, u Lidarsky-ovoj pjesmi „Rusijo, tebe je snijeg po-

krio“ dala je komadićak svoje ojađene duše nad tužnom domovinom; vrhunac pak pjevačkog umjeća bio je Schubert-ov „Erlkönig“, u kojem je plastičkim pjevom likova oca, djeteta i bauka dala jednu živo djelujuću dramsku sliku. Od naše domaće literature na programu je bila samo narodna „Crnogorac crnogorki“, koju je vrsna umjetnica ispjevala uvjerljivo i toplo.

Zaleći što nas ova prvorazredna umjetnica ostavlja, zahvalni smo joj, da nam je dala jedno veće glazbene umjetnosti, kakve je rijetko čuti i u većim centrumima, jer je g. ca Sigala kao koncertna pjevačica jedna umjetnica od ranga.

Posjet (valjda iz neznanja ili neshvaćanja) nije bio onakav kao što je zasluživalo ove glazbene veće. Ipak bi vrsnu umjetnicu vrlo rado još jednom čuli, osobito u djelima svojih velikih zemljaka Musorkoga, Grječaninova, Rimsky-Korsakova i ostalih. J. Gotovac.

„Demokrat“ u godini 1922.

Vjeran svojoj programnoj riječi, naš će list i u godini 1922. zastupati čist i otvoren pravac. Poradit će osobito na promicanju gospodarskih, privrednih i prosvjetnih pitanja, u primorskim i zagorskim krajevima sjeverne Dalmacije. Podvrgavat će pod svoj kritički nož sve što je nevaljalo. Radit će da se naši redovi što uže i iskrenije priljube. Ne će dopuštati, da se razvije sustav vjerskih i plemenskih interesa, nego stvaranje jedinstvenih interesa, jedinstvenog jugoslavenskog naroda. To nas je

vodilo dosad, to i odsad ostaje naše vjerovanje. Ne pitajući za pleme ni za vjeru, svom ćemo snagom juriti na sve one, koji bi htjeli da naruše narodno i državno jedinstvo, te unašaju zulum u naš narodni život. Mi smo Jugoslaveni, mi to ostajemo i braniti ćemo to naše uvjerenje neustrašivo i otvoreno, pa makar se uhvatili u koštac bilo s kime. Nije nam svrha da povedemo mase, već nastojanje da odgojimo i izgradimo narodnu dušu u jugoslavenškom i državotvornom smjeru. To je i cilj demokratske stranke, a to je i cilj našeg lista.

Drski istup Italije.

Na poticaj predejednika Amerike g. Hardinga, vijećala je u Washingtonu konferencija za razoružanje.

I mi pozdravljamo pokret za razoružanje, jer militarističko zadrželo traži ogromne svote, koje bi se mogle upotrebiti za pridizanje narodnog blagostanja.

Na konferenciji u Washingtonu, Italija je izjavila, da bi ona razoružala, ali ne može radi Jugosla-

vije, jer da joj ugrožava položaj. Pa da to nije perfidno i drzovito!

Kao da smo mi što Italiji odnijeli, kao da nije baš ona koja je pogazila velika načela sameodređenja, pri čemu je oko 600 hiljada naše braće stavila pod svoje osvajačke okove.

Doduše Italiji imponuje naša vojska, koja je glavni stup naše države. I upravo ta vojska smeta Italiji, da proširi svoje sapa, da nas izrabu gospodarski i politički.

— Mi nijesmo narod, da hlepimo za tuđim, a nijesmo po svojoj demokratskoj biti niti prijatelji militarizma, i prvi ćemo da zbacimo sva ubojna oružja, ali tek onda kad nam ne bude izložena sloboda i ekonomski razvitak.

Drski istup Italije, a mi ju u ovim krajevima dobro poznajemo, jer smo iskusili sav njihov svirepi režim, morao bi da nas svih ozbiljno zamisli, kako je nuždan zajednički rad za izgrađivanje i očuvanje naše države. Pa kao što je to dobro shvatila ogromna većina našega naroda, tako bi morali i svi nehaijnici da istave bratsku i iskrenu potporu, da uzmagne naša država, svijesna svoje snage, da gleda mirno u bolju budućnost, spretna u svakom času za odbranu svoje nezavisnosti, slobode i cjelokupnosti od zavojevačkih težnja, koja s koje strane one dolaze.

MEMENTO!

Pamti, Šibenčanine, da je prvi Božić, sto ga dočeka u svojoj slobodnoj državi, htio netko u krvi i požaru da okupa! Pamti, da ne bijaše tvoje razboritosti, tvoje trezvenosti, tvojeg rodoljubnog pregaranja i tvoje velike duše, koja čuva svoju snagu za veća djela nedovršena otkupljenja, da bi stotine tvojih života bila pokosila smrt na dan tvoga obiteljskog veselja, na dan Božića! Ti skrinu zubima, diže tvoju junačku desnicu i htjede goloruk da stupiš pred zadrželo topa, pred tanad strojnih pušaka, da pokažeš onome nekome, da su za te i topovi i strojne puške — igračke, kada se radi o dostojanstvu ljudskom, o povredi tvojeg čovječjega dostojanstva, o tvojoj ljubavi prema tvom dičnom gradu, tvojoj državi Jugoslaviji. U tome kobnom času, pristupi k tebi, tvoj dobri genij, koji te opomenu:

„Šibenčanine, više vrijedi tvoj život, koji si posvetio tvojoj Jugoslaviji, nego svi njihovi krstaši i drednuti; više vrijedi tvoja rodoljubna duša, tvoje junačko srce, nego njihov vječni Rim! Čuvaj tu osvetnu dušu, čuvaj tvoj dragocjeni život za onaj čas, kada te domovina pozove! A sada prezirnim pogledom pokaži, da prezireš njegovu silu, a nada sve, da prezireš njegovu podlu, davolsku namjeru, kojom htjede, da tebe goloruka izazove, da može u te — kao u

kakovu zvijer — pucati i tvoj grad rušiti!“

I ti si, Šibenčanine, zagrizao zubima u svoje plemenito srce! Svladao si samoga sebe, da pobjediš sotonsku namjeru! Svladao si samoga sebe, da postaneš jači! Ostani takov: miran, dostojanstven, velik u svojoj velikoj mržnji; velik, dostojanstven, miran u svom velikom preziru; zanosan, spravan, poletan za čas, kada se prepuni gorka časa i kada te pozove domovina, da prsi a prsi pokažeš, kako si potomak Zrinjskih i Obilića, kako pjevajući ideš na Kosovo i na Grohničko polje!

A vi, koji bili da bili, zvali se kako hoćete, pamтите da u Jugoslaviji ima tri milijuna zavjerebih, zakletih duša, koje su pripravne giniti za Jugoslaviju; pamтите: između trinaest milijuna Jugoslavena nema ni jednoga, koji vas ne prezire i ne mrzi radi vaše neiskrenosti, vjerolomstva, podmuklosti i sustavnog vam rada, da srušite našu državu i našu narodnost. To pamтите!

Ti posteni, svijesni rodoljube, Šibenčanine, pamti i ne zaboravi nikada Božića god. 1921. Nevina je krv potekla! Neka strepi onaj, tko hoće da se igra našim ponosom, našim dostojanstvom, našim ustrpljenjem i — našom krvlju!

Memento!

Odjek božićnih događaja.

Cjelokupna naša štampa i javno mnjenje, pa i strani listovi have se još uvijek sramotnim, nevidenim i nečuvenim postupkom talijanske vojske i njihova konsula u Sibeniku. Osim već priopćenih brzojavnih prosvjeda, upravljani su Ministarskom Savjetu i ovi:

Pouzdanjem cijelo pučanstvo Šibenika čeka mjere i odredbe naših vlasti, kojima će grad dobiti zasluženo zadovoljstvo radi provokacija Talijana.

Uredništvo „Demokrata“
D.r. Medini

Odvjetnička komora u Sibeniku pridružuje se prosvjedu cijelog pučanstva protiv nasilnog postupka talijanske ratne lađe, uvjerenjem da će čast grada biti zaštićena uspješno od naših vlasti.

Presjednik
D.r. Smolčić.

Odstranjenje tuđinskih lađa iz naših luka, može jedino uspostaviti mir u našem životu, kako to dokazuje provokacija Talijana na dan Božića.

Demokratska organizacija
Presjednik
D.r. Smolčić.

Naša je općina primila ove brzojavke:

Na velikom narodnom zboru varoši Nikšić okruga održavan danas u Nikšiću zbog zločinackog napada talijanske bande na vašu varoš i na drago nam građanstvo u Sibeniku, ceo naš narod jednodušno je osudio ovaj barbarski napad i posle saslušanja govornika, donio je ovo rezoluciju: Pozdravljamo svoju braću u Sibeniku kao cijelu Dalmaciju odavajući im svoje priznanje kao velikim borcima za nacionalnu slobodu i ujedinjenje. Isto tako pozdravljamo neoslobodjenu braću, koja se nalaze u ropskim lancima i poručujemo im da su braća iz Crnogore uvijek gotova da s njima podele svako zlo i dobro. Traže energično od kraljevske vlade u Beogradu da odmah preduzme sve mere, koje bi onemogućile daljnji boravak talijanskih lađa na našem primorju kao i to da se stane na put svim tajnim rovanjima Italije protiv naše Kraljevine. Kraljevinska vlada u slučaju potrebe ima računati ne samo na one sinove Crnogore, koji su u kaderu već i na ceo naš narod, koji je svestan da je Italija izvor svih

naših nesloga. Crnogorski narod kao i uvijek gotov je i danas da se žrtvuje za nacionalne ideale i slobodu svoje braće u kraljevini i za one koji čekaju slobodu od nas.

Predsednik zbora
Cavrilo Cernović
advokat

sekretar Jefko Nikolić Nikšić
2 januara 1922.

Građanstvo Korčule ogorčeno zbog provokacija podlog talijanske pismenu resoluciju državnoj Vladi tražeći energične korake za ostanjenje b. njih jedinica. Oštrimo noževu, štedimo nahoj, pripremajući osvetu!

Jugoslavenska napredna Nacionalna Omladina.

Iz Jugoslavenske demokratske stranke.

Mjesni odbori stranke.

Prma članku 28. naše stranke, u mjesecu siječnju imaju se sazvatimjesni godišnji zborovi stranke. Na zborove imaju pravo da dođu svi članovi stranke iz mjesta u kojemu je odbor, te vrše ove poslove: biranje mjesnog odbora, pregledavanje cijelog rada prošle godine, određivanje mjesečne članarine i biranje delegata za kotarski odbor stranke. Dnevni red zbora, javlja se svim članovima 8 dana prije. Zapisnik zbora valja napisati u tri primjerka. Jedan ostaje za mjesnu organizaciju, drugi se šalje kotarskom zboru, a treći se primjerak ima poslati pokrajinskoj organizaciji „Demokrat. stranke“ u Splitu. Pozivamo sve mjesne odbore stranke, da bezuvjetno tečajem mjeseca januara 1922 sazovu i održe zborove stranke sa gore navedenim dnevnim redom. U mjestima, gdje još nije provedena organizacija naše stranke, neka se čim prije osnuje. Na dobroj i čvrstoj organizaciji, — počiva snaga stranke.

Demokratska zabava. — Glavni odbor „Demokratske stranke“, priopćuje nam, da je poslanički klub i glavni odbor naše stranke odlučio, da se na 14 veljače ov. god. priredi „Demokratska zabava“ po svim mjestima naše kraljevine. — Uvjereni smo, da će se sve naše mjesne organizacije odazvati, a naše će uredništvo svima davati nužne upute i objašnjenja ukoliko bude nužno.

GRADSKJE VIJESTI

Sretan Božić, želimo svim našim čitateljima i prijateljima srpsko - pravoslavne vjere!

Silvestrovo, proslavljeno je u našem gradu osobito veselo i zabavno. Izvanredno uspjela zabava razvila se u „Državnom Domu“. Priređena je od Sokolskog društva, pa kao i svaka sokolska zabava okupila je mnogobrojno svijeta. I bilo je pjevanja i zgodne šale,

a zatim se razvio ples, koji je potrajao do zore. Razne skupine omladinaca pjevahu borbene davorije, bučne koračnice, zanosne himne i ratničke budnice. Kad se na ponoći začas ugasilo svijetlo, nasto radosno čestitanje i klicanje po svim dvoranama. Ispjevane su narodne himne, pa se klicalo Jugoslaviji, Kralju Aleksandru, našoj vojci i ratnoj mornarici. Zahvalju-

jući požrtvovnosti, uprave Sokolskog društva, Silvestrovo je provedeno, da nije moglo bolje. Ako će nova godina biti tako vesela, kao zadnji dan 1921., onda je dobro što smo prošlih 12 mjeseci sretno preturili.

Skauti. U ponedjeljak stiglo je u naš grad vlakom iz Splita, 40 srednjoškolača „Jugoslavenkog četničkog kola Polet“. Bijahu dočekani od profesora mjesnih gimnazija. Pošto su razgledali znamenitosti grada, popodne krenuše parobrodom za Skradin, odakle su išli pješice na Visovac, pa u Drniš, zatim se željeznicom vraćaju u Split. Prate ih gg. da profesori: Barbetti, Justinijanović i Margetlić.

Na prolasku. Nar. poslanik D. r. Anđelinović, bio je u utorak na prolasku za Beograd.

Lična vijest. Poznati muzičar g. Jakov Gotovac stigao je u naš grad, i već je započeo da vježba pjevački zbor Sokolskog društva, koje namjerava da priredi veliki glazbeni koncert u najskorije vrijeme. Naš Sokol daleko od dnevne politike, uzgaja našu omladinu razvijajući staro Sokolsko geslo: „U misli domovina, a u srcu odvažnost“.

Za prvu podmornicu. U danima krvavog i uzbuđenog obzorja, kad su još uvijek u našoj luci upereni topovi tuđih ratnih lađa protiv nama, naša je najbolja i najveća uzdanica, naša vojska i ratna mornarica. Sretnu je zamisao potaknula uprava Sok. Društva, kad je je na Silvestrovo sakupljala za prvu našu podmornicu. I zaista svak se je tomu odazvao, pak se sakupila lijepa svotica u tu svrhu. Ta akcija provest će se diljem Jugoslavije, da se bahatom tuđinu pokaže naša svijest i snaga, da jednom odvažno zakoračimo onamo gdje plaču i stenju naši najbolji sinovi u očekivanju osloboditelja.

Prvi snijeg. U srijedu izjutra pršile su sniježne pahuljice u našem gradu i to je potrajalo do 10 sati prije podne. Zemlja je bila vlažna, a nije padao gusti snijeg, pa su sniježne pahuljice brzo izčezle.

Za izmjenu novčanica. Udruženje trgovaca, industrijalaca i obrtnika za sjevernu Dalmaciju, otposlalo je ove brzojavke;

Presjedniku Ministarstva Pašiću
Beograd.

Udruženje Trgovaca, Industrijalaca i obrtnika za sjevernu Dalmaciju prosvjeduje protiv nepravde izmjene iznosa preko sto hiljada kruna te pita da se primjeni ista relacija za sve iznose kako je provedeno u ostalim krajevima. Ujedno pita da budu priznate bez iznimke sve prikazane novčanice jer od pučanstva primljene u dobroj vjeri. Moli da se brzojavno dadu potrebite upute glavnoj komisiji Split, e da se utiša opravdano nezadovoljstvo svih slojeva pučanstva radi nepravde izmjene.

Ministarstvu Financija
Generalni inspektorat

Beograd

Udruženje Trgovaca Industrijalaca i obrtnika za sjevernu Dalmaciju prosvjeduje protiv nepravde izmjene iznosa preko sto hiljada kruna te pita da se primjeni ista relacija za sve iznose kako je provedeno u ostalim krajevima. Ujedno pita da budu priznate bez iznimke sve prikazane novčanice jer od pučanstva primljene u dobroj vjeri. Moli da se brzojavno dadu potrebite upute glavnoj komisiji Split e da se utiša opravdano nezadovoljstvo svih slojeva pučanstva radi nepravde izmjene.

Ministru D. ru Krstelju
Beograd.

Molimo svakako posredovati i uznastojati da izmjena novčanica bude primljena relacija za sve iznose jednako tako, da i za svote preko stotinu hiljada kruna bude izmjenjeno jedan za četiri kako je provedeno u ostalim krajevima. — Osobito molimo poradite da budu priznate bez iznimke sve prikazane novčanice, jer od pučanstva primljene u dobroj vjeri. Da se utiša opravdano nezadovoljstvo svih slojeva pučanstva radi nepravde izmjene, neka se brzojavno dadu potrebite upute glavnoj komisiji Split.

Da upotpunimo. Svečana akademija priređena u počast g. Ministru vjera D. r. Ivanu Krstelju, bila je prava narodna manifestacija, bio je to protestni zbor radi božićnih krvavih događaja, koje nam je drzoviti tuđin prouzrokovao. Pozdrav opć. upr. D. r. Rajevića i odgovor g. Ministra, bijahu uprave najostriji prosvjed proti nemirnom i halapljivom prekomorskom susjedu, a podjednako učvršćenje i nepokolebljivo osjećanje za Jugoslaviju, jer smo za nju i s njom umireno. Na svečanoj se akademiji sakupile preko 14 hiljada Kr. za „Jug. Maticu“, za tu narodno obrambenu ustanovu, kojoj je svrha da osujeti pakosne osnove tuđina. I zato je nastojanje općine, prijatelja i stovatelja g. Ministra D. r. Krstelja, kojemu je u počast priređena akademija, bila čisto rodoljubno djelo „ne izrabljivanje u stranačke svrhe, niti kakovo zaslijepijavanje“.

Vokalni koncert. Zemljoradnička štionicica u Šibeniku, priređuje večeras u „Državnom Domu“ vokalni koncert s plesom, da proslavi zemljoradnički dan.

Umrli u gradu. Na 31. 12. preminula je u bolnici Jerka Radić rođ. Gačina iz Primoštena, a 3. 1. preminula je Marija Skočić rođena Pivac iz Šibenika. U srijedu je preminula čestita i dobra supruga i majka Marija Vidović rođ. Čipin u 59. godini života. Obiteljima izrazujemo zalovanje.

Skupoća. Nova godina donijela nam je povišenje cijena. Tako je govedina od 7 Din. poskočila na 8 i 9 Din po kg, a čujemo da će i kruh poskupiti. Budući ovi krajevi

spadaju u pasivne obzirom na prehranu, molimo da se čim prije doznače odglasane novčane pripomoći od naše vlade za ove najsiromašnije krajeve u državi.

Trebamo ratnu mornaricu. Skoro čitavo naše novinstvo, osobito ono u Dalmaciji donosi stvarne i opširne članke, zagovarajući, da se čim prije izgradi jaka ratna mornarica, za odbranu naše obale. Tome se apelu i naš list pridružuje. Svaka želja u tu svrhu biti će nam samo na korist i ugled, jer je naša narodna budućnost usko vezana sa Jadranom za kojim nemirni susjed neprestano hlepi.

Latinitina po crkvama. U narodnoj smo državi i svugdje moramo isticati naša narodna obilježja, pa tako se moramo poslužiti i našim jezikom u crkvi. Ukoliko se ne kosi sa crkvenim propisima, dužni smo da u crkvi rabimo naš jezik u svakoj prigodi. Za božićih blagdana po nekojima se crkvama pjevalo latinski, što se može i u našem jeziku. Steglo nas je u sreću i duši, pri pomisli da time pogodujemo onoj politici, koju tuđinske usidrene lađe podržavaju u ovim krajevima, pa čak i pucanjem na mirno građanstvo. Rodoljubni zbor u Docu sastavljen od omladine, koja radi i osjeća samo jugoslavenski, bio je također zaveden od nekoga, pa žali što je na novu godinu pjevao u crkvi latinski.

Ali omladina ne će dalje nasjedati.

Dobro čini i evala joj!

Radi pomanjkanja ugljena obustavljena je privremeno pruga Bakar—Kotor B parobroda Maroša tako da nema parobroda u subotu 7.25 iz Bakra, a utorak 16.30 za Bakar.
Ug. Hrv. par. dr.

Svaki Jugoslaven mora biti član JUGOSLAV. MATICE

Za jedinstvo narečja i pisma
u našoj književnosti.

Plaše Ante Šupuk.

Premda se o pitanju narečja i pisma u našoj književnosti, kratko, o književnom jedinstvu mnogo raspravljalo i pisalo, ono ipak ostaje za das aktuelnim i vrlo važnim pitanjem. Još god. 1913 poveo je reč o tom pitanju Jovan Skerlić, koji se onda ubrajao u najaktivnije i najvažnije srpske književnike. Razume se samo sobom, da je taj problem zanimao znatan deo književnika i javnih radnika, kako ćemo sad u glavnom videti.

Treba istaknuti pre svega, da su svi uvaženi srpski književnici ekavci ili su za ekavštinu. Ovde ćemo nabrojiti samo neke: Mileta Jakšić, Svetislav Stefanović, Milan Rakić, Veljko Petrović, Sima Pandurović i drugi pesnici. Isto je tako i s pripovedačima Borisavom Stanković, Isidorom Sekulić, Mili-

com Janković, Veljkom Petrović. Njima su se pridružili Milutin Uskoković, Ivo Čipiko, Veljko Miličević. Dakle treba imati pred očima činjenicu, da je srpski književni jezik ekavština, jer se njome služe svi bolji i zaslužniji srpski književnici, a nema sumnje, da se književni jezik prosuđuje po njegovim literarnim reprezentantima. Osim u Srbiji bilo je književnika ekavaca u Bosni i Hercegovini još pre nego li je Skerlić potakao pitanje književnoga jedinstva, a mnogi su pak nakon toga dali svoj glas za ekavštinu n. pr. Čorović, V. Glušac, V. Skarić, D. Pejanović.

Što se tiče književnih i javnih radnika Hrvata, koji su se zanimali za pitanje književnoga jedinstva, razdelit ćemo ih u tri grupe. U prvu grupu spadaju oni, koji su bili za ekavštinu kao n. pr. M. Marjanović, J. Smodlaka, V. Čerina i drugi. U drugu grupu ubrajamo one, koji se nisu mogli konačno odlučiti u tom pitanju. To su većim delom konzervativci i filolozi od zanata. Prvi su protiv svake radikalne promene, a drugi se opet ne mogu da sprijatelje s činjenicom, da jezik ima da vlada gramatikom, a ne gramatika njime, drugim rečima, da ona nije zvana, da određuje pravac jezika. Pako Tomo Maretić i Milan Rešetar nijesu bili u suštini protiv ekavštine. Oni su bili za to, da se pitanje književnoga jedinstva reši laganim, prirodnom tokom.

Treba, govorili su oni, pustiti vremenu, neka odluči, koje će narečje, istočno ili južno, da zavlada našom književnošću. Nek se bore jedno s drugim; ono, koje pobedi, uzeti ćemo za opći književni jezik.

Mile Starčević, Ivo Vojnović. Supilo je branio ijekavštinu kao književno nasleđe velikih filologa i književnika Daničića, Vuka, Miklošića, Gaja, Vraza. Ivo Vojnović drži ijekavštinu za precizniji, harmoničniji i literarniji oblik od ekavštine, kojoj, piše on, ne vidi drugo nego jedino praktičnost. Mile Starčević ističe, da je i s narodnoga stajališta i s gledišta stranke prava za ijekavštinu. Bojeći se, da bi onaj deo Hrvata, koji bi poprimio ekavštinu, odbio od sebe ikavce Bunjevce, Šokce i Hrvate izvan Banovine. Naposljetku, piše on, uspomena na slavnu i milu starinu preči nam, da prekinimo s prošlošću, ne znajući, što nam donosi budućnost s tom novotarijom (misli ekavštinu). Međutim, ta se bojazan Mile Starčevića ne može opravdati, budući da među danim Hrvatima ima do ar dio onih, koji govore ekavski, n. pr. među Hrvatima iz Severne Hrvatske, među kajkavcima. Kad, dakle, Hrvati kajkavci govore ekavski, nema nikakva razloga, da ekavski i ne pišu.

(Svrsetak slijedi).

Tvrđka utemeljena 1906.

Tvrđka utemeljena 1906.

JOSIP JADRONJA - ŠIBENIK

(DALMACIJA)

**agenturni, komisionalni, otpremnički i pomorski posao,
poveljeni trgovačko - pomorski mešetar**

Brzjavni: Agentur JADRONJA - Šibenik.

Telefon interurban br. 3.

Zastupstvo i skladište najboljih Eksportnih tvrdka i tvornica; sve Kolonijalne robe, pšeničnog brašna boljeg domaćeg Mlina, kao i Mekinja, Kukuruzna, Zobi td. Likera, Siropa, finih Vina i Šampanjca. Izravni uvoz iz Inozemstva: sira Parmizana i Ementhalera, te Estrata konzerve pomidora, Morjadele, Ruskog originatnog Čaja, Modre Galice i Sumpora itd. Sardine u ulju i u bačvicama slane srdjele najveće Dalmatinske tvornice. Karbid tvorice - Jajce (Bosna) koji sadržaje 200—300 litara acetilena, mnogo korisniji nego dalmatinski te prema tomu mnogo jeftiniji pri uporabi. Nadalje je čist i daje krasno jednolično svjetlo, bez kakvog neugodnog mirisa. Petroulje u sanducima i bačvama izvrstno rafinirano. Domaće Rafinerije, benzin i mineralna ulja svih vrsta najfinije rafinirano, oksigen u tehničke, medicinske i znanstvene svrhe, kiselina za akumulatore.

Uzorci, ponude i razjašnjenja na zahtjev badava i franko.

Prima se naručbe svakovrsnih pečata i tabla uz Tvorničke cijene.

ZASTUPSTVO ZA ŠPEDITERSKE POSLOVE U SVIM VEĆIM MJESTIMA CIJELOG SVIJETA.

Stigao nam je

ORIGINALNI GRČKI KAMEN

ZA

MLINOVE I MLINSKE INDUSTRIJE

NAJBOLJI I NAJPRIKLADNIJI

Rasprodaje:

Nikola Dragišić - Skradin

Gjuro Vojvodić - Knin

Glavno skladište kod

BRAĆA MAKALE

ŠIBENIK

Jadranska Banka a. d.

Beograd

Cavtat, Celje, Dubrovnik,
Ercegnovi, Jelsa, Korčula,
Kotor, Kranj, Ljubljana, Ma-
ribor, Metković, Sarajevo,
Split, Šibenik, Zagreb.

BEČ, TRST, OPATIJA,
ZADAR, New-York: Frank

Sakser State Bank,